

Güneydoğu Anadolu Bölgesi Enerji Forumu 2005 Yapıldı

'YOKSULLARA ELEKTRİKTE ÖZEL İNDİRİM UYGULANSIN'

Elektrik Mühendisleri Odası Diyarbakır Şubesi'nin çeşitli kurum ve kuruluşların katkısıyla Diyarbakır'da düzenlediği Güneydoğu Anadolu Bölgesi Enerji Forumu 2005'te hem bölgenin hem de ülkenin enerji politikaları masaya yatırılırken, çeşitli çözüm önerileri ortaya konuldu.

Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi Konferans Salonu'nda 2-3 Aralık 2005 tarihlerinde, bölgede ilk kez gerçekleştirilen forumda, Türkiye'nin hidroelektrik potansiyelinin yeterince değerlendirilemediğine dikkat çekilirken, kayıp-kaçak sorununun geniş boyutlu olarak ele alınması gerektiğine vurgu yapıldı.

Forumun ardından yayımlanan sonuç bildirgesinde, Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin hidroelektrik, petrol, jeotermal, linyit ve asfaltit kaynaklarının yanında güneş ve rüzgar enerjisi potansiyeline karşın elektrik enerjisi kullanımında en ciddi sorunların yaşandığı yer olduğuna dikkat çekildi. Bildirgede, bölge için yalnızca kaçak elektrik kullanımının sorunların kaynağı olarak gösterilmesinin doğru olmadığı savunularak, "Asli görevleri vatandaşa hizmet olan kamu kurumlarının, kaçak elektrik kullanımının yüksekliğini öne sürerek, yürütmeleri gereken hizmetleri aksatmaları kamusal hizmet anlayışına aykırıdır" denildi. Teknik kayıpların kaçak kavra-

mından ayrıştırılarak, net ölçümler yapılması gerekliliği üzerinde durulan bildirgede, kaçak elektrik kullanımının, ekonomik, sosyal ve adli boyutu dikkate alınarak nedenlerinin araştırılması, bilimsel sonuçlar üzerinden çözüm yoluna gidilmesi önerildi.

Elektrik Kullanımı İnsan Hakkıdır

Ulusal düzeyde bölge aleyhine olan eşitsizliğin giderilmesi için bölge enerji üretiminden elde edilen gelirin bir bölümünün GAP'ın tamamlanmasında kullanılması gibi yasal düzenlemelere gidilmesi önerildi. Elektrik enerjisi kullanımının "insan hakkı" olarak tanımlandığı bildirgede, açlık sınırının altında yaşamla mücadele eden, işsiz ve yoksul kesimler için özel indirimli tarife uygulanması ya da 150 kilovatsaate kadar elektrik tüketiminden bedel alınmaması önerisine yer verildi. Enerjide tasarruf ve güneş enerjisi sistemlerinden yararlanılması konuları da gündeme getirildi.

Bölgede Enerji Altyapısı Can Çekişiyor

Bölgede elektrik enerji sisteminde kullanılan teçhizatın önemli bir bölümünün ekonomik ömrünü tamamladığına işaret edilen bil-

dirgede, özelleştirme beklentisi nedeniyle TEDAŞ'ın üzerine düşen görevleri yerine getiremediği, yatırımların geciktirildiği anlatıldı. "Diyarbakır başta olmak üzere bölge kentlerinde elektrik enerji altyapısı can çekişmektedir" denilen bildirgede, bölgede yaşanan personel sıkıntısına, kış aylarında sık yaşanan elektrik kesintilerinin yarattığı mağduriyete de dikkat çekildi.

Günübürlük politikalarla bölgede yaygın olarak kurulan ve yaklaşık 1 milyar dolar kaynak aktarılan mobil santrallara ilişkin olarak bildirgede şu saptamalara yer verildi:

"Bu santrallerin literatürde en fazla 10 megavat gücünde ve acil durum santralleri olarak tanımlanmasına rağmen kapasiteleri çok yüksek değerlere çıkarılarak ve çevre mevzuatından muaf tutularak devreye sokulmuşlardır. Mevcut durumda bir kısmının sözleşmesi bittiği halde sökülüp taşınmamış, aksine çoğu yeni piyasa yapısına uygun lisanslar alarak, durumlarında değişiklik yapmadan üretim yapmaya devam etmektedirler. Bu santraller ya sökülüp alınmalı, ya da mevzuatlara uygun çalışma şekline getirilerek hem fiyatları indirilmeli hem de çevreye olumsuz etkileri önlenmelidir."

Çevre Dostu Modellere Ağırlık Verilmeli

Bildirgede, hayatın vazgeçilmez bir parçası olan enerji üretilirken, ekolojik dengeye zarar verebilecek modeller yerine çevre dostu üretim modellerine ağırlık verilmesi gerektiği anlatılırken, yapımı süren Ilısu Barajı'nın sadece bölgenin değil insanlık tarihinin değerlerinden olan antik Hasankeyf kentinin

"Enerji sektörü stratejik öneme sahip tekel olarak kamu hizmeti niteliği çerçevesinde kar, rant beklenti ve siyasal baskılarından uzak sürdürülmesi gereken bir sektördür."

sular altında kalmasına neden olacağı anımsatıldı. "Ayrıca, Munzur ve Zap nehirleri üzerinde yapılması planlanan barajlarla da doğa harikası vadiler yok olacaktır" denilen bildirgede, kirli üretim yapan katma değeri düşük üretim sektörü yerine bilgi yoğun üretim teknolojilerine yatırım yapılmasının desteklenmesi gerekliliği üzerinde de duruldu.

Sonuç bildirgesinde, ülkenin enerji politikalarına yönelik olarak da şu temel saptamalar yapıldı:

"Zaman zaman 'bilinen nedenlerle savunulan' nükleer enerji santralleri yerine yerli ve yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanılmasına yönelik projeksiyonlara yönelinmelidir. Doğa ve insan yaşamını tehdit etmeyen yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımına yönelik çalışmalar, ülkemizi nükleer tehlikelerden korurken, nükleer hammaddeler açısından da dışa bağımlılığımızı önleyecektir. Bu nedenle öncelikle öz kaynaklarımıza dayalı modellerin seçilmesi ve mevcut potansiyelimizin değerlendirilmesi gerekmektedir.

Enerji sektörü stratejik öneme sahip tekel olarak kamu hizmeti niteliği çerçevesinde kar, rant beklenti ve siyasal baskılarından uzak sürdürülmesi gereken bir sektördür. Bu özellikleri nedeniyle planlama anlayışının hakim olduğu merkezi yapılanmaya gidilmeli, özelleştirme uygulamalarına son verilerek, koordinasyon, yetişmiş insan gücü, ekonomik kaynak ve ileri teknoloji politikalarıyla güçlendirilmiş, 'kamu kontrolünde'; toplumun çalışanlar, tüketiciler dahil tüm örgütlü kesimlerinin temsil ve karar süreçlerine etki edebildiği 'kamusal denetime' açık bir yapı oluşturulmalıdır." ◀